

T.B.M.M.
SAADET PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 22.11.2023
Sayı: 19

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Son günlerde İsrail'in Gazze'ye yönelik katliamı ve uyguladığı katı ambargo, İsrail'le yapılan ticaretin etik ve insanî boyutlarını öne çıkarmıştır. Türkiye'nin İsrail'e demir-çelik, çimento ve gıda gibi temel ürünleri sağlayışı; uluslararası kamuoyu ile birlikte milletimizin ve özel-kamu fark etmeksizin kurumlarımızın yürüttüğü boykot ve Gazze'deki ambargonun sebep olduğu insanlık dramıyla çelişmektedir. İsrail-Türkiye arasında deniz yoluyla yapılan taşımacılığın son dönemdeki hacminin dikkat çekmesiyle de gemi yüklerinin içeriği ve miktarı kamuoyunda tartışma ve endişelere yol açmıştır. Bu sebeple, ticaretin insanî yönü bağlamında, Türkiye'nin İsrail'e gönderdiği malların içeriği ve miktarı ile Gazze'deki durum üzerindeki etkisinin tespiti amacıyla Anayasamızın 98'inci, TBMM İktüzüğü'nün 104. ve 105. maddelerine istinaden Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim. 22.11.2023

Bülent KAYA
İstanbul Milletvekili
Grup Başkanvekili

GEREKÇE:

İsrail'in 7 Ekim sonrasında şiddetini giderek artırdığı saldırılarla Gazze'ye yönelik eylemleri 6 haftadır devam etmektedir. İsrail, Gazze'nin Kuzey'inin boşaltılması uyarısında bulunmuş; bu bölgedeki yerleşim yerlerini – insanların evlerini – okulları, hastaneleri, sivil ya da askerî hedef gözetmeksizin tüm bölgeyi bombalamış ve Güney'e doğru göç eden sivillerle, sığınılan mülteci kamplarını da vurmuştur. Üçte ikisi kadın, çocuk ve yaşlılardan oluşan 17 binden fazla Filistinlinin hayatını kaybettiği, 30 binden fazla kişinin yaralandığı ve 3.750'den fazla kişinin kayıp durumda olduğu bu saldırılara tüm dünyadan tepkiler çığ gibi büyümektedir.

Kamuoyu baskılarıyla İsrail'in "kendini savunma hakkı" olduğundan bahseden ve İsrail'e destek sunan uluslararası siyasetin aktörleri geri adım atmaya başlamıştır. İsrail'in katliamlarına işaret eden gazetecilerin işten çıkarılması, üniversite öğrencilerinin fişlenmesi ve politikacıların dışlanması gibi uygulamalara imza atarak insan hakları ve ifade özgürlüğü gibi konularda ikiyüzlü bir tavır ortaya koyan bu aktörler bu tavrı sürdüremeyeceklerini idrak etmektedir. Türkiye de İsrail Büyükelçisini "istişare etmek üzere" olayların başlangıcından bir ay sonra Ankara'ya çağırması ve "tüm diplomatik imkânları kullanarak" İsrail'i kınamıştır.

Diğer yandan, Türkiye kamuoyu ile birlikte bazı özel kuruluşlar ve kamu kurumları İsrail'e destek açıklamasında bulunan, İsrailli bir sermayeye ait olduğu bilinen veya İsrail'i destekleyen grupların sermayedarları arasında olduğu firmaları boykot etmektedir. Ticaretin ahlakî ve insanî boyutu böyle bir tartışma konusu olmuşken devletlerarası ticaret de sorgulanmaktadır. Gazze'de işlenen savaş suçlarında yer alan personel ve kullanılan araç-gerecin finans ve malzeme kaynağında İsrail'in dış ticaretinin önemli bir katkısı olduğu malumdur.

Türkiye-İsrail ticaretine bakıldığında 2003 yılından bu yana sürekli artış göstermiş ve 2020 itibariyle yaptığı sıçrayışla her geçen yıl tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşmıştır. TÜİK verileri iki ülke arasındaki ticaretin değerinin 2023 Eylül ayında 620 milyon ABD Doları civarında olduğunu göstermektedir. Buna binaen basına yansıyan deniz lojistiği verileri Ekim ayından bu yana iki ülke limanları arasındaki yoğun trafiğe işaret etmektedir. Bu trafik, boykot tutumu gösteren kamuoyunda merak uyandırmış; iki taraflı ticaretin içeriğine dair endişeleri artırmıştır.

Türkiye'den en başta demir-çelik, çimento ve gıda gibi ürünlerin İsrail'e ihraç edilmesiyle İsrail'in ihtiyaçlarını karşılamasına karşın, İsrail'in Gazze'ye uyguladığı katı ambargo dolayısıyla Gazzelilerin en temel ihtiyaç ürünlerine dahi ulaşamaması kamuoyu vicdanını yaralamaktadır. Bu sebeple özellikle gündemde geniş yer bulmuş deniz lojistiğinde İsrail'e ulaştırılan mallar içerisinde Türkiye'nin payının tecessüsü ehemmiyet arz etmektedir. Kamuoyunda dikkat çeken Türkiye'nin İsrail'e gönderdiği malların içeriğinin ve miktarının İsrail'in Gazze'deki katliamlarına bir etki yapıp yapmadığı konusunun araştırılarak kamuoyunun aydınlatılması ivedilikle sağlanmalıdır.